

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/polskie-wojsko/106368,Jozef-Tadeusz-Tumiel-1915-1995.html>

Józef Tumiel w szeregach 2. Korpusu Polskiego w Egipcie, 1943 r. (fot. z zasobu AIPN)

BIOGRAM / BIOGRAFIA

Józef Tadeusz Tumiel (1915 - 1995)

OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa

Autor: ANNA WARDZIŃSKA 29.03.2024

Oficer Armii Polskiej w ZSRS, dowódca ochrony Sztabu Generalnego 2. Korpusu Polskiego oraz oficer do specjalnych zleceń gen. Władysława Andersa.

Urodził się 30 marca 1915 roku w Grodnie. Był synem Juliana Tumieła i Jadwigi z domu Sygiel. W 1938 roku ukończył szkołę oficerską w stopniu podporucznika. Po wybuchu II wojny światowej walczył w Wojsku Polskim. W listopadzie 1939 roku został ranny i uwięziony przez Sowietów na mocy paragrafu 58 w więzieniu w Białymstoku. Znalazł się tam jako więzień polityczny, „dowódca kontrrewolucyjnej polskiej białogwardyjskiej bandy”.

Zwolniony na mocy amnestii po podpisaniu układu Sikorski-Majski w 1941 roku, pracował dla polskiej ambasady w Moskwie, a następnie dołączył do armii gen. Andersa. Przeniesiony z nią na Środkowy Wschód, służył w Iranie, Iraku, Palestynie i Egipcie. Następnie walczył w szeregach 2. Korpusu Polskiego w kampanii włoskiej, za udział w której dostał Krzyż Pamiątkowy Monte Cassino oraz Gwiazdę Italii.

W poszukiwaniu nowego życia

Po zakończeniu działań wojennych 2. Korpus Polski został rozwiązany. Józef Tumiel nie wrócił do kraju, wstąpił do utworzonego przez rząd brytyjski Polskiego Korpusu Przysposobienia i Rozmieszczenia, mającego na celu przygotowanie żołnierzy polskich do życia cywilnego na terytorium Wielkiej Brytanii lub poza nim. W 1948 roku został zwolniony z armii w stopniu kapitana. Pozostając w Wielkiej Brytanii, do kwietnia 1949 r. pracował jako tłumacz i kierownik 14. magazynu pancernych wozów bojowych armii brytyjskiej w Burn (dystrykt Selby, Yorkshire). Później został przełożonym jego działu konserwacji. W 1950 roku był ponadto kierownikiem polskiego hostelu dla młodzieży w Londynie.

Józef Tumiel (fot. z zasobu AIPN)

**Legitymacja wojskowa Józefa
Tumiela. Jangi-Jul, 20 lipca 1942
r. (z zasobu AIPN)**

W związku z wejściem w życie brytyjskiej ustawy o przesiedleniu z 1947 roku, pod koniec 1950 roku Józef Tumiel przybył do Rodezji Północnej (od 1964 r. Zambia), gdzie pracował w zarządzie miasta Lusaka. Od 1958 roku był członkiem organizacji weteranów *Memorable Order of Tin Hats*. 12 maja 1960 roku uzyskał obywatelstwo Rodezji i Niasy. Pełnił funkcję przewodniczącego Związku Polaków w Lusace. W 1966 r. przeprowadził się do miasta Ndola w Zambii.

Dzięki staraniom Józefa Pilnera, szefa ochrony obozu dla polskich obywateli w Ndoli, polscy uchodźcy w Zambii postawili w latach 1939-1945 w Bwana Mkubwa pomnik upamiętniający pobyt Polaków na tych ziemiach. Pomnik ten został w 1966 roku uznany przez rząd Zambii za Pomnik Narodowy. Józef Tumiel jako manager w firmie *Jarrads Electrical Engineers & Contractors* przez lata dbał o konserwację tego polskiego monumentu.

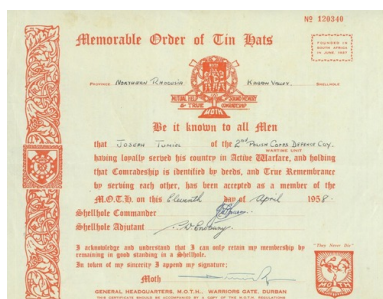
**Józef Tumiel w szeregach 2.
Korpusu Polskiego w Egipcie,
1943 r. (fot. z zasobu AIPN)**

Józef Tumiel ze swoim adiutantem dzieli się opłatkiem z żołnierzami obsługującymi działo przeciwlotnicze w trakcie kampanii włoskiej, 24 grudnia 1944 r. (fot. z zasobu AIPN)

W 1979 roku miał okazję poznać królową Wielkiej Brytanii Elżbietę II, która otworzyła w Lusace piątą konferencję szefów rządów Wspólnoty Narodów. W maju 1989 roku spotkał w Lusace papieża Jana Pawła II, podczas jego 41. podróży apostolskiej do Madagaskaru, Zambii i Malawi.

Wśród polskich odznaczeń otrzymanych przez Józefa Tumielę znalazły się: Krzyż Walecznych, Srebrny Krzyż Zasługi z Mieczami, Medal Wojska oraz medal „Za udział w wojnie obronnej 1939”. Za zasługi wojenne Józef Tumiel został ponadto uhonorowany odznaczeniami brytyjskimi: Medalem Obrony, Medalem Wojny 1939–1945, Gwiazdą za Wojnę 1939–1945, Gwiazdą Italii oraz Gwiazdą Afryki.

Dyplom przyjęcia do organizacji weteranów Memorable Order of Tin Hats dla Józefa Tumielę.

**Rodezja Północna, Kabaw Valley,
11 kwietnia 1958 r. (z zasobu
AIPN)**

Rodzina

Z pierwszego małżeństwa Józef Tumiel miał córkę Ewę. 20 września 1952 roku w Fort Jameson ożenił się po raz drugi z Leokadią (Lolą) Alicją Świdrowską, z którą miał 2 synów, Jana (inżynier) i Michała (architekt).

Leokadia Alicja Tumiel z domu Świdrowska urodziła się 26 maja 1928 roku w Ornianach w powiecie Święciany na Litwie. Rodzicami jej byli Ernest i Helena Świdrowscy. Wybuch II wojny światowej zastał 11-letnią Leokadię Świdrowską wraz z jej ciotką na południu Polski. Przekroczywszy granicę, zostały na ponad rok internowane w obozie dla uchodźców na Węgrzech. Po zwolnieniu z internowania, przez Jugosławię i Turcję dotarły do Palestyny. W Tel-Awivie Leokadia Świdrowska chodziła do polskiego gimnazjum ogólnokształcącego. W 1941 roku razem z innymi polskimi dziećmi została wysłana do kolonii brytyjskiej w Rodezji Północnej. Skończyła tam szkołę średnią w Broken Hill. Po maturze ukończyła korespondencyjny kurs Pitmana pisania na maszynie i w 1948 roku zatrudniła się jako sekretarka w biurze brytyjskiego komisarza w Fort Jameson.

**Józef Tumiel z psami Tumry i Azą.
Włochy, styczeń 1945 r. (fot. z
zasobu AIPN)**

**Ślub Józefa Tumiel z Leokadią
Świdrowską. Rodezja Północna,
Fort Jameson, 20 września 1952
r. (fot. z zasobu AIPN)**

W latach 90. XX wieku Józef i Leokadia Tumielowie przenieśli się do Johannesburga w RPA, gdzie mieszkali ich synowie. Józef Tumiel zmarł 21 marca 1995 r., Leokadia Tumiel – 10 grudnia 2013 r.

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

COFNIJ SIĘ